

MEDISON

חמד

משרד החינוך

מדינת ישראל

משרד החינוך

סדר נזיקין | מסכת בבא מציעא דפים פ"ח-צ"ד
פרשת בחוקותי | י"ח-כ"ד באייר תשפ"ד (26 למאי-1 ליוני 2024)

מזן התלמוד

סדר נזיקין, מסכת בבא מציעא דף צ"ג

ההוא רעיא רעהו דהוה קא רעי חיותא אגודא דנהר פפא, שריג חדא מנייהו ונפלת למיא. אתא לקמיה דרבה ופטריה. אמר, מאי הוה ליה למיעבד? הא נטר כדנטרי אינשי.

רעיא - רועה
חיותא - חיות, בהמות
שריג - החליקה

הסבר: רועה אחד היה רועה את הבהמות על גדת נהר פפא, ואחת מהן החליקה ונפלה למים. בא לדין לפני רבה, ופטר אותו רבה מתשלום, משום שהרועה שמר כדרך השומרים, ואין זו אשמתו שהבהמה נפלה למים.

★ | מן ההסטוריה

מבצע מכבש - מלחמת קדש

מבצע מכבש היה המבצע הצבאי שפתח את מלחמת סיני. במהלך המבצע, שהתקיים ב-29 באוקטובר 1956, המריאו 16 מטוסי תובלה מסוג דקוטה מבסיס חיל האוויר בתל נוף, בליווי מטוסי אוראגן ומטאור, והצניחו 395 צנחנים מגדוד 890 בפתח מעבר המיתלה שבסיני. ההצנחה הסתיימה בשעה 2:00, והייתה הצניחה המבצעית הגדולה ביותר בתולדות מלחמות ישראל. בטיסה לקחה חלק יעל רום, הטייסת הראשונה בחיל האוויר הישראלי, וכן הנווטת הראשונה בתיה אורני והאלחוטנית אהליה צמחוני. הגדוד התמקם באזור הצניחה ומאחר יותר הצטרף לשאר כוחות החטיבה ולקח חלק בלחימה בסני.

חיילי צה"ל מתכוננים לקרב במעבר המיתלה 1956 (Wikipedia, אברהם ורד - דובר צה"ל)

"תלמוד ישראלי" פרויקט חינוכי, קהילתי וחברתי המגיש את התלמוד תוך חיזוק והעצמת הקשר לתרבות ומורשת ישראל.

זמני השבת במוקדי הפעילות בעולם:

ישראל י"ם:	ניו יורק:
כניסת שבת: 19:05	כניסת שבת: 20:01
יציאת שבת: 20:22	יציאת שבת: 21:11
ישראל ת"א:	גרמניה:
כניסת שבת: 19:20	כניסת שבת: 20:53
יציאת שבת: 20:24	יציאת שבת: 22:35

דף פ"ח: ענבים לפועל

נאמר בתורה בספר דברים: **כִּי תָבֵא בְּכֶרֶם רֵעֶךָ וְאָכַלְתָּ עֲנָבִים כְּנִפְסֶיךָ שָׂבְעָה...** פסוק זה עוסק בפועל שמלאכתו בעבודת האדמה, כאשר הוא קוטף ענבים, והתורה מורה שמוותר לו לקחת מן הענבים שבהם הוא עוסק ולאכול. בטעם המצוה כותב בעל ספר החינוך שהקב"ה מצוה פן כדי להשריש בעם ישראל מידות טובות, מפני שרק בעלי מידות טובות זוכים לברכת השם. תארו לכם, כותב בעל "ספר החינוך", איזו מידה רעה היא שבעל הבית, שהשפיע עליו ה' כל טוב, עומד מלא שמחה בעת קצירת הגידולים משדהו, ואילו לפועל שלו, שעמל וטורח ומזיע, הוא אינו מאפשר אפילו לטעום ממה שבידו? עד כדי כך, כותב בעל "ספר החינוך", שמעשהו של אותו בעל הבית מעשה "נבלה", והתורה באה ללמדנו להימנע מכה.

דף פ"ט: הפרשת חלה והפרשת מעשרות

בדף זה לומדים על שתיים מן המצוות התלויות בארץ - שאינן נוהגות אלא בארץ ישראל. מן התורה הפרשת חלה אינה נוהגת אלא בעיסה שנילושה בארץ ישראל, והפרשת מעשרות אינה נוהגת אלא בתבואת ארץ ישראל, אבל ישנו הבדל ביניהן: במצוות חלה התחייבו בני ישראל מיד כשנכנסו לארץ, שכן נאמר בתורה על הפרשת חלה בספר במדבר: **"בבאכם אל הארץ... חלה תרימו"** - מיד כשתבואו לארץ. אבל לגבי מעשרות דרשו חכמים כי אין מתחייבים בהם אלא עד שיהיה מקום קבוע להשראת השכינה ורק לאחר 14 שנה, כשנבנה משכן שילה, התחייבו במעשרות.

דף צ': אמירה לעפ"ם (לעובד כוכבים ומזלות)

את המתנה היקרה כל כך - השבת, קיבלנו בני העם היהודי, אבל הגוים אינם מחוייבים כלפיה, ואינם שומרים את השבת. לכן, מן התורה, יהודי רשאי לבקש מגוי "הדלק לי את האור", "כבה את האור", מפני שהיהודי אינו עושה את המלאכה, אלא הנוכרי. אף על פי כן, חכמים נזרו שאסור ליהודי לבקש מן הגוי שיעשה מלאכה אסורה בשבת. הרמב"ם מסביר, שחכמים חששו, שאם היהודי יבקש מהגוי "עשה כן", היהודי יתחיל לזלזל בקדושת השבת, עד שהוא בעצמו יתחיל לעשות בשבת מלאכות שאסור לעשותן.

תקנת חכמים זו מכונה "אמירה לעפ"ם" - אסור לומר לעפ"ם, לגוי, עשה כן וכן. יש לציין כי באופנים מסוימים קבעו חז"ל שאין אסור "אמירה לעפ"ם", למשל: מותר לומר לנוכרי לעשות מלאכה לצורכי חולה, אפילו אם אינו חולה מסוכן.

מתפללים

חגי ודני בני ה-16 הלכו לעבוד בזמנם הפנוי בתור מוכרים בחנות ממתקים ופיצוחים. לאחר שבעל החנות הראה והסביר להם ביום הראשון מה עליהם לעשות, הוא אמר להם שהוא יוצא לחופשה בת כמה ימים, שהוא סומך עליהם, ונתן להם מפתח לחנות. למחרת באמצע יום העבודה הם רצו לקחת לעצמם כמה ממתקים וקצת פיצוחים כדי לאכול. העניין הזה עורר ויכוח סוער ביניהם.

מצד שני:

דני טען ש'דין פרוטה כדין מאה', וכל זמן שבעל הבית לא התיר להם בפירוש לקחת, אסור להם לקחת אפילו לא גרעין אחד או סוכריה אחת. אם הם ייקחו זה יהיה גדל של ממש.

מצד אחד:

חגי טען שאין שום בעיה לקחת לעצמם פה ושם כמה סוכריות או קצת גרעינים. זה מקובל שעובדים בחנות יכולים לקחת לעצמם קצת מהחנות, וזה גם מקובל על בעל החנות. עובדה שהוא לא אמר להם שאסור להם לקחת.

מה דעתכם?

אם גם אתם נתקלתם בדילמה 'התפלפלתם' עליה אתם מוזמנים לשתף אותנו ונפרסם אותה אצלנו בעלון. ניתן לשלוח למייל talmudisraeli@medison.co.il תחת הנושא "דילמה" עם שם משפחה ועיר מגורים וגם אתם תיכנסו להגרלה על פרסים שווים

על המפה | מעבר המיתלה בסיני

מעבר המיתלה נמצא במערב חצי האי סיני. הוא עובר בין שני הרים ממזרח למערב ואורכו 32 קילומטרים. בעבר הרחוק הוא היה חלק מדרך קדומה שחצתה את מדבר סיני, וחשיבותו נובעת מכך שהוא אחד משני מעברים שמאפשרים תנועה מדרום תעלת סואץ אל חצי האי סיני. במהלך מלחמת סיני הוצנח גדוד 890 של הצנחנים בפיקודו של רפאל איתן בפתחו המזרחי של המעבר, בצניחה המבצעית הגדולה ביותר בתולדות צה"ל. כוח זה, בצירוף הכוחות האחרים של חטיבת הצנחנים שחברו אליו, ניהלו במקום קרב קשה מול הצבא המצרי, והצליחו להשתלט על העמדות המצריות השולטות ועל המעבר כולו

מעבר המיתלה (Wikipedia, Matson Collection)

הצטרפו למאות אלפי לומדי הדף היומי, פתחו שיעור שבועי אצלכם בקהילה

כל קהילה שתצטרף, תקבל את העלון השבועי עפ"י הכמות הנצרכת בקהילתה בחינם עד פתח הבית! לרישום סרקו את הקוד.

בית ספר עציון, תל אביב. בחגיגות סיום מסכת

100 שנים לייסוד 'הדף היומי'

המושג השבועי

הפרשת חלה

הפרשת חלה היא מצווה שלפיה יש להפריש כמות מסוימת מן העיסה שאופים ממנה מאפה מחמשת מיני דגן, ולתת אותה לכהן. בימינו אין אפשרות לאכול את החלה בטהרה, ולכן לא נותנים אותה לכהן אלא נוהגים לשרוף אותה. ישנן דעות שונות לגבי שיעור הבצק שיש להפריש ממנו חלה.

4260	3930	3880	3828	3728	3408	3340	2934	2883	2448	2448	2238	1948	0	
התלמידי חתומה	רבי יהודה הנשיא	רבי עקיבא	חורבן ביהמ"ק ה-2	הלל הזקן	-352 הקמת ביהמ"ק ה-2	-560 אסתר המלכה	-422 חורבן ביהמ"ק ה-1	חונת ביהמ"ק ה-1	שלמה המלך	דוד המלך	דבורה הנביאה	מתן תורה	-1311 יציאת מצרים	אפרים ומנשה
495														
התלמידי חתומה														

לוגל וטז סוזט סוזטל סוזטל סוזטל
 לוגל וטז סוזט סוזטל סוזטל סוזטל
 לוגל וטז סוזט סוזטל סוזטל סוזטל
 לוגל וטז סוזט סוזטל סוזטל סוזטל
 לוגל וטז סוזט סוזטל סוזטל סוזטל
 לוגל וטז סוזט סוזטל סוזטל סוזטל
 לוגל וטז סוזט סוזטל סוזטל סוזטל
 לוגל וטז סוזט סוזטל סוזטל סוזטל

- התבוננו היטב בציור וענו על השאלות הבאות:
- מי היא האישה בתא הטייס?
  - במה היא הייתה ראשונה?
  - כיצד נקראה הטייסת אליה השתייכה?
  - מה קרה במעבר המיתלה ב-1956?

השנה אנו מציינים

100 שנים לייסוד 'הדף היומי'

למדו את המושגים המודגשים בעלון ותוכלו להשתתף בחידונים ופעילויות במשך השנה.

מי אני?

- הטייסת הראשונה שעברה קורס טיס בחיל האוויר הישראלי.
- הטייסת הראשונה שהטיסה מטוסים בחברה אזרחית - ארקיע.
- הטיסה מטוס תובלה מסוג דקוטה DC-3.
- שירתה ב"טייסת הפילים" והשתתפה במבצע קדש, בו הצניחה צנחנים בקרבות במעבר המיתלה בסיני.

5780 ה'תש"פ	5778 ה'תשע"ח	5727 ה'תשכ"ז	5708 ה'תשי"ח	5707 ה'תשי"ז	5699 ה'תרצ"ט	5657 ה'תרנ"ז	5323 ה'רמ"ח	5260	5258	4900	4800	4650	4260
2019 שנת סיום הטייס ללומדי הדף היומי	2017 70 שנה למדינה	1969 הרב אריה לויין	1967 מלחמת ששת הימים	1948 הקמת המדינה	1947 מלחמת העצמאות	1939 שואה	1897 הרצל	רבי יוסף קארו	1500 העת החדשה	1492 גירוש ספרד	הרמב"ם	רבי סעדיה גאון	510 ימי הביניים תקופת הראשונים

דבר תורה

חלק גדול מפרשת "בחוקותי" עוסק בקללות ובדברים רעים שיגיעו על עם ישראל אם לא ילכו בדרכו של ה'. בתוך כל החושך הגדול עליו אנחנו קוראים נמצאת נקודת אור קטנה, שהיא זו שנתנה את הכוח לכל הדורות של העם היהודי להחזיק מעמד כנגד כל הקשיים התורה אומרת שגם במצבים הקשים והמבהילים ביותר - לא ייטוש אותנו הקב"ה - "ואף גם זאת בהיותם בארץ אויביהם - לא מאסתי... לכלותם להפר בריתי איתם".

ברית, בשונה מסיכום או חוזה שבין שני צדדים, לא ניתנת להפרה. הברית היא נצחית וקיימת לעד, גם במצבים הקשים ביותר.

ואותה ברית היא שעמדה לאבותינו ולנו שגם כנגד כל רשעה וקושי שבכל דור ודור בסוף - "הקב"ה מצילנו מידם".

חִיצָה!

למדנו על כמה ממתנות כהונה. זהו את המתנות הבאות שיש לתת לכוהנים, בחילוף אותיות:

1. לחה

2. כרוביים

3. המרות

4. תאשיר גזה

(גזי זמחא ל'גזולט
ס'סולט ל'זולט)

שאלות השבוע

1. על מה אומר בעל ספר החינוך שהוא "מעשה נבלה"?
2. מתי התחייבו בני ישראל בתרומות ומעשרות בפעם הראשונה?
3. מה צריך לעשות אם רוצים לאפות לחם עם חלב?

בין הפותרים נכונה תיערך הגרלה שבועית* והזוכה בה יזכה בפרס איכותי. את התשובות יש לשלוח עד יום רביעי שלאחר השבת של אותו עלון עד השעה 14:00, למייל talmudhagrala@medison.co.il יש לציין את מס' העלון עליו אתם עונים.* בפיקוח רואה חשבון

דף ניקיון | מסכת בבא מציעא, דף צ"א - צ"ד

דף צ"א: לחם חלבי

בדף זה לומדים שְאָסוּר לֶאֱפוֹת לֶחֶם חֲלָבִי - מהו לחם חלבי? **לחם שאת הבצק שלו לישו בחלב במקום במים.** לחם זה אסור לאכול עם בשר וחששו חכמים שאם אדם יחזיק כזה לחם בבית הוא עלול לשכוח שהלחם עשוי עם חלב והוא עוד יאכל אותו עם בשר. אם בכל זאת אדם רוצה לעשות לחם חלבי, ה"שולחן ערוך" מעניק לו עצה: **לעשות סימן מיוחד בלחם.** מפני כן, גם לחם בשרי אין אופים, למשל: בתקופת התלמוד היו נוהגים למרוח שומן בתוך התנור. התלמוד אומר שלא ימרחו שומן של כבש בתנור שאופים בו לחם, כי כך הלחם יהיה בשרי ועלולים לטעות ולאכול יחד עם חלב.

דף צ"ב: כמה הפועל יכול לאכול?

חובה לאפשר לפועל שמלאכתו בגידולי קרקע לאכול מן הגידולים בעת שהוא מתעסק בהם. מעשה שהיה ביואב הפועל. התברר ליואב שעל עבודת בנין משלמים הכי הרבה: 8 ליום, ואילו על עבודות בשרה, שהן קלות יותר, משלמים 3 ליום. חשב לעצמו יואב: למה לי לעבוד קשה, בבנין? **אשכיר את עצמי לעבודות בשרה ותוך כדי העבודה אוכל כזו כמות גדולה עד שבסוף ארוחי יותר מפועל בנין.** אבל בדף זה לומדים שרבי אלעזר בן חסמא אומר **שפועל לא יאכל יותר מגובה המשכורת שלו.** לשיטתו, אם יואב משתכר 3 ליום הוא יכול לאכול גידולים בשווי 3 ליום בלבד. אולם חכמים חולקים ואומרים **שאינן כל הגבלה בדבר ויכול הפועל לאכול כמה שירצה.** חכמים מוסיפים ויועצים לפועלים: נכון שמוותר לכם לאכול הרבה, אך לא נדאי לכם להרבות באכילה, כי בסוף אף אחד לא יתן אתכם לעבודה.

דף צ"ג: ארבעה סוגי שומרים

ישנם ארבעה סוגי שומרים:
א. שומר חנם - אדם שאינו נוטל שכר על שמירתו. שומר חנם מתחייב לשלם על החפץ רק אם הוא פשע בשמירה ולא שמר את החפץ כראוי. למשל: שומר חנם שקיבל לשמור בשר קפוא, שכח להניחו במקפיא והבשר התקלקל - הרי הוא פושע ומתחייב בתשלומים.
ב. שומר שכר - אדם שנוטל שכר בעד שמירתו. שומר שכר מתחייב גם אם החפץ נגנב או אבד, אבל אם החפץ נאנס, הוא פטור. למשל: הגיעו שוודים עם נשק ונטלו ממנו את החפץ בכוח.
ג. שוכר - שוכר הוא אדם המקבל זכות להשתמש בחפץ תמורת תשלום. על השוכר חלים דיני שמירה בדומה לשומר שכר.
ד. שואל - שואל הוא אדם ששואל מחברו חפץ להשתמש בו בחינם והוא מתחייב בתשלומים גם אם החפץ נאנס.

דף צ"ד: שמירה על מכוניות מפני גנבים

משולם תכנון להקים חברה לשמירת מכוניות. הוא הכין חוזה שבו היה כתוב: **אם המכונית תיגנב, אני, משולם, מתחייב לשלם 80% מערך המכונית.** אחד העובדים של משולם קרא את החוזה ושאל את משולם: אתה הרי שומר שכר, כי משלמים לך כסף על השמירה, ובתורה כתוב ששומר שכר מתחייב לשלם במקרה של גנבה ואבדה, לכן איני יודע אם מותר לנו לכתוב חוזה שאנחנו מתחייבים רק 80%, אולי זה נחשב שאנחנו עושים דבר נגד התורה? ובכלל, איני יודע אם החוזה שנה משהו, כל מי שמכוניתו תיגנב יאמר: לא מעניין אותי מה כתוב בחוזה. בתורה כתוב ששומר שכר משלם - ולכן שלמו את הכל. משולם פנה לרב והוא השיב: במשנה שבמסכת בבא מציעא, דף צ"ד, נאמר שדיני שומרים מתייחסים רק למי שלא עשה תנאי מיוחד, אבל מי שרוצה - יכול לעשות חוזה או אפילו להודיע בעל פה שהוא מקבל שמירה בתנאים אחרים.